

Tekerés rövid és hosszú távon

Akire még sohasem szakadt rá a szokatlanul hűvös este, idő előtt, mielőtt elérte volna a jó előre kitűzött táborhelyet, és nagy cseppekben a hideg és kemény, mélyhűtött borsószemekhez hasonlítható tavaszi zápor, aki még nem jutott oda, hogy gondolni sem tud a szélzsekikre, melyek a vasútállomáson maradtak, aki nem markolta feltört tenyérrel, görcsösen a kormányt és darabos, fájó mozdulatokkal nem nyomta az ellenséges pedált, hasítva a hideg alkonyatot, ismeretlen úton és növekvő sötétben előre, az nem tudja, hogy mi az igazi tekerés. Az ilyen ember – legyünk őszinték – életismeretekben szegényebb. Nem állítanám, hogy csakis és kizárólag tekeréssel lehet életismeretre szert tenni, de az biztos, hogy a kerékpáros élet tárházát nyújtja a világról való tapasztalatoknak. A kerékpár – csak áhítattal tudom kimondani ezt a szót – életvitelt, életformát, életstílust testesít meg, és ezzel mindent elmondtam, hiszen többünk véleménye szerint a stílus maga az ember.

Jól tesszük, ha azon esetekben, amikor komoly tapasztalatokra óhajtunk szert tenni a tekerés terén, olyan hölgyismerősünkkel startolunk, aki lehetőleg akkor ül először kerékpáron, mert különben oda a meglepetés, az újság. Egy új kerékpáros előre nem sejtethető módon színezi meg az élet szürkeségét, és minden mozdulata tág teret nyit a véletlennek. És mi más lenne a tekerés célja, mint esélyt adni a véletlennek, ami maga a játék, ami maga a sors, ahogy azt Dezső, a költő mondja? De azért elhamarkodotnak se legyünk. Hallgassunk meg néhány arany szabályt, mielőtt felülénk a kerékpárra. Mint minden komoly élettevékenységnek, a tekerésnek is megvan a maga fizikája, sőt fiziognómiája, dinamikája, biológiája és esztétikája. (Talán egyedül teleológiája nincs.) Jól tesszük, ha átgondoljuk a tájhoz, az emberhez, a haladáshoz és még néhány ehhez hasonló jelentőségű fogalomhoz való viszonyunkat, mielőtt a gyakorlat rögzös, vagy jó esetben kerékpárutakkal könnyített mezejére lépünk. Nincs ugyanis királyi út a tekerésben; de abban biztosak lehetünk, hogy adódik számunkra is út, melyet királynak tekinthetünk, és ha kellő életismerettel és komolysággal ragadjuk meg a kormányrudat, egészen biztos, hogy a számunkra kijelölt utat tapasztalatokban gyarapodva járjuk be és elsőként robogunk a célegyenesbe; vagyis semmi sem ment meg attól, hogy az univerzum királya, a bolygó kapitánya legyünk. És mi más a célunk, ha nem ez? Nem, nem vagyunk hiúak (huh, ez most úgy hangzott, mint valami sziklás helyek közt élő macskaféle ragadózó nevének ragozott alakja), nem is arról van szó, hogy nem adhatnánk alább, mint hogy a bolygó kapitánya legyünk – hiszen életismertünkéből adódóan már a szerénységet is megengedhetjük magunknak –, hanem arról, hogy kerékpárosként minden esetben az átgondolt létszeretet parancsát követjük. És az átgondolt létszeretet egyik kivetülése a kerékpár.

Egy alkalommal kisebb társasággal közeli barátom tanyájára igyekeztünk, aki megunta a város zaját (hosszú időn át, hetekig, talán hónapokig vegetált informatikusként egy nemzetközi cégnél, kezelői profilokat analizált

jó pénzért vagy valami ehhez hasonló áltevékenységgel ütötte el az időt), és egy kies, félreeső völgyben vásárolt házat a zalai dombok közt, ahol táj van, természet, cserebogarak és énekesmadarak, és a közeli csirkekeltetőben lett kretrecganajozó. Alapvetően elégedett volt új életével; ám egy idő után gyanús jelek mutatkoztak leveleiben. Érdekelni kezdte a halál utáni élet és a reinkarnáció, a szellemtestek és az ektoplazma. Tudtam, veszélyes útra tévedt, a rajtaütésszerű látogatással a hétköznapiok melegágyából kívántam kirántani. Hosszú hétvégét képzeltem el a birtokán. Bevontam régi barátomat, a nagy költőt, Dezsőt. (Jól tesszük, ha újabb és újabb arcokat vonunk be a tekerésbe.) Dezső akkoriban csípett meg egy EU-állást, élelmiszerek normásításával töltötte munkaidejét, így szerfölött ráért, és szomjúhozta a változatosságot. A kiruccanás iránt további két munkatársnője érdeklődését keltette fel. Az ivararány ily módon kedvező fordulatot vett. Márpedig, ha általánosságban igaz, hogy a jó tekerés minden részletét előre megtervezzük és minden mozzanatot átgondolunk a túra megkezdése előtt, valószínűségi axióma ez az ivararány tekintetében. Keszthelyről startolunk – tervezttem el –, délelőtt fürdés a selymes Balatonban; könnyű ebéd egy tóparti étterem teraszán, majd a nap koronája: maga a tekerés, vidám, levezető kerékpárút a „Szilva-völgybe”, ahogy barátom tanyáját nevezte el, a mozgás, a test, a pedál és a táj összhangzata – majd, a harmóniák teljességével feltöltelekezvén, még további töltekezések a helyi lehetőségek kiaknázásával (táborúz, bogrács vagy barbekjú, testes vörösborok és szilvapálinka, szükség esetén sok). Nehogy azt gondoljuk egyébként, hogy a jó közérzet elérése érdekében elegendő egyszerűen leitatni a nőket – ellenkezőleg, de erre még később kitérünk. Tény viszont, hogy az est sikeréhez szinte elengedhetetlen a romantika. Ha az érzelmek vulkánja előtör, a sikert szinte semmi sem akadályozhatja meg.

Ó, valóság, képzeletünk kerékkötője! A drótszamarakat a Déli pályaudvaron vagoníroztuk be. (Utazás előtt mindig ellenőrizzük, hogy a szerelvény vonszol-e kerékpáros kocsit. Így sok nem várt akadálytól menekülünk meg.) A magam részéről mindössze néhány percet késtem. Legyünk őszinték: Dezső sem többet. Gyűlölöm azokat az embereket, akik túl sokat késnek egy találkozóról; azokat pedig, akik pontosak, netán korábban érkeznek, megvetem – a kapkodás ugyanis a meg nem élt élet szignálja. Dezső tehát néhány percet késett, mint én, ám túlzottan életvidám volt, és ez gyanakvást keltett, mint nyári melegben a paprikával fűszerezett porc. „Öreg havernek” szólított. Utálom, ha leöreghaveroznak. Kedélyállapotom – tízes skálán – rögvest három pontot zuhant. Mindjárt láttam, honnan fúj a szél. Dezső az év kalandját a keszthelyi tekerésben látta meg. Így hat az emberre életének eseménytelensége! De nemcsak leöreghaverozott, hanem megölelt – nyakamba csimpaszkodott, mint egy imádkozó vámpír –, már mindenre el voltam készülve, még arra

is, hogy mindjárt érdes nyelvét érzem a nyakamon – amikor lanyhulni éreztem a szorítását. – Ugye, milyen édi? – lihegte a fülemben.

A rózsaszín rövidnadrágban feszítő hölgyet tüzetesebben a vonaton vettem szemügyre. – Édi vagyok – sipogta. – Én meg Pimpa – mondtam váratlan ötlettől vezérelve. (Talán első felindulásomban nem akartam elárulni a nevem. Ennyi szertelenség talán megengedhető, nem?) Hengeres strandtáska volt átvetve a vállán, színben paszszolt a nadrágkához.

– Te így akarsz tekerni?

– Haha! Jaj, de vicces vagy!

Nem érttem, hogy miért lennék vicces, de inkább túltettem magam ezen a problémán, és csapatunk negyedik tagja iránt érdeklődtem, akit Dezső és Édi Szonjának szólított. Mint megtudtam, Szonja Kelenföldön száll majd fel, de megkért minket, hogy figyeljünk, és segítsünk a peronról fölrángatni a kerékpárját.

A Déli pályaudvartól Kelenföldig folyamatosan emlékeztettük egymást, hogy el ne felejtünk figyelni, és már jóval Kelenföld előtt úgy figyeltük, mint az a düllelt szemű mentőosztag, melynek minden egyes tagja szita-kötőnek álcázta magát. Mondanom sem kell: Szonja nem volt a peronon.

Általában ez szokott történni, ha túlságosan rámész az ivararányra. Így utólag csupán az vigasztal, hogy a túra amúgy is tökéletesen elhibázott volt, elmondom, miért.

A vonat döglesztő melegben, fűcsomótól fűcsomóig araszolt Keszthely felé, végig a déli parton, ahol minden egyes nyaralóhoz tartozik saját stég és saját vasútállomás is; és ahol a szerelvényeket – biztos, ami biztos – a nyugdíjasokra való tekintettel átlagban másfél órán keresztül állatják egy-egy állomáson. Félig megfőttünk, mire a szerelvény beért Keszthelyre, így hát determinálva voltunk arra, hogy megmártózzunk a tóban; fürdés után viszont Dezső jelezte, hogy tud egy kiskocsmát a közelben, ahol egészen kiváló a rizling és a fásírt.

Nincs Európának olyan pontja, amelytől Dezső „kis távolságra” ne ismerne olyan kiskocsmát, ahol egészen kiváló valami. Hiába, ez az igazi művészet, így él egy igazi művész. Én is rámegyek a vendéglátó-ipari kuriózumokra, de nem olyan szerfelett jó a memóriám, mint Dezsőnek. Egyszer versenyeztünk, ki tud több aranyékszerek emblémás helyet felsorolni az államhatáron belül, de száznolcvanhétnél kénytelen voltam feladni.

A kiskocsmáson azonban – várakozásunkkal ellentétben – nem volt kimondottan bizalomgerjesztő. Nekem annak a pesti hentesmesternek a szava is eszembe ötlött, aki Deák Ferencet figyelmeztette, hogy nyáron tormás virslit ne egyék (pedig micsoda virslik voltak azok! Amikor még a bikaborjút hajnal előtt levágták, hogy kora reggel a virsli a boltokba kerüljön!), és korrekt módon jeleztem Dezsőnek és Édinek, hogy a tilalmat a racionalitást figyelembe véve a fásírtra is kiterjeszhetnénk. De lanyhult az éberségem; az éhség pedig nagy úr; mire észbe kaptam, Dezső nagy tál sötétbarnára égett húsgombócot rendelt, és úgy döntöttünk, az esti hangolódást is megalapozzuk némi csopakival. Elég az hozzá, hogy már esteledett, amikor sikerült elindulni, de még így is minden remény megvolt arra, hogy a néhány kilométeres túrát napszálla előtt tegyük meg.

Régi törvényszerűség, hogy amint én kerékpárra ülök, föltámad a szél. Nem is szél, hanem boreász, az északról fenyegető miniciklon. Édit eléggé megviselte az a gondolat, hogy dombnak fel és ellenszélben kell tekernie, de én bátorítottam. „Oda se ránts, Édi!” – mosolyogtam rá derűsen. Kedvesen visszavicsorított. Ám a szél nem is lett volna gond, ha Dezső kerékpárján nem szakad el a lánc. Az a helyzet, hogy mindenre fel kell készülnöd, ha amatőrökkel indulsz tekerni, és én eleve kisebb szerszámkészlettel, tartalék belsővel és még néhány, nélkülözhetetlen tartalék-iddommal indulok útnak. De a láncszakadás nem egykönnyen javítható hiba! Ha nincs nálad tartalék szem (miért lenne), drótozással csak az idődet töltöd. Mivel tudtam ezt, szolidáris gyalogtúrát javasoltam, és az értelem hívó szavára figyelve javaslatomba Édi is nagy kellelten beleegyezett.

Tíz óra felé, amikor még mindig dombnak fölfelé toltuk kivilágítatlan kerékpárjainkat, és nem akart látszani a kibontakozás, erőteljesen tűnődni kezdtem azon, hogy miért nem hoztunk hálósákokat, és vajon kít lehetne hibáztatni ezért. Erről a gondolatról utóbb lemondtam. (Minden jel arra vallott ugyanis, hogy leginkább engem.) Új téma adódott: hogyan fogok védekezni, ha Édi vagy Dezső hibáztatnának a hálósákok hiánya miatt. De nem tört ki rajtuk vitakedv, arcuk merev volt és fásult, már amennyire ezt sötétben érzékelti tudtam. Fél kettő felé fölbukkant egy tanya, néhány, a futólánc kocsján eszeveszetteen száguldozó és veszélyesen ugató fekete szörgombolyaggal. Némi óbégatás után előkerült egy fekete kendőbe kötözött férfi (az egész jelenség a tengeri kalózok negyedosztályú filmében való felbukkanását idézte), és miután kedélyesen közölte velünk, hogy egy: ránk ereszti a kutyákat, kettő: nem hajlandó éjnek idején tisztességgel meghallgatni kérésünket, három: ha módjában állna, se engedne be minket a csirkék közé, ahol bűdös, de legalább meleg van, mert ha a tulaj megtudja, hogy idegeneket engedett féltett állataihoz, akkor az emberinfluenza madárra is veszélyes változatától rettegő vállalkozó bepánikol, és ő repül; valamint négy: hagyjuk békében aludni. Érvei súlya alatt meghajoltunk. Az éjszakát így a csirkefarm mellett töltöttük, szabad ég alatt a domboldalon, hárman egyetlen hálósákon, melyet magunk alá terítettünk és két végét – hogy valamicskét védjen – fölpendőritettük, a fejünk fölött süvöltött a szél és körbe-körbe forgott az égbolt csillagos óraszerkezete, és én boldog voltam, mert Édi szuszogva rám tapadt a hideg szél miatt, de én így is éreztem a mellecskéit, és aznap éjjel én voltam a király, a bolygó kapitánya.

Elemzést igényel, hogy mért adtuk fel a tekerést célunktól három kilométernyire.

Nos, ne feledjük, hogy a világ térképe másképp fest kerékpáros szemmel, mint akár autóval, akár gyalog, hiszen a távolságot és az időt a kerékpáros a fáradság arányában, a helyes erőbeosztás függvényében tapasztalja meg. A kerékpárosnak, ha a jóval gyorsabb és erőteljesebb autózvezetői mentalitással szándékozik versenyre kelni, találékonyan kell lennie, képességei teljes birtokában. Ismerni kell a mellékutakat és gyalogtúrázókat, melyek a nehézkes gépjárművek számára akadályt jelentenek. Fel kell ismerni a forgalom „gyenge pontjait”, melyeken gépével keresztülhatolhat, elébe vághat az autósoknak, és a közlekedés légyapírjára tapadt autósokat könnyű-

szerrel előzheti meg. Egyszóval: a kerékpáros tudja azt, hogy mi a siker. A vidéki tekerés kátéjának élén is a megfelelő útvonal felismerésének parancsa áll, de ezt tovább színezi a váratlanul elénk toppanó akadályok kezelésének tudása. A forgalmas autóutakat kerüljük, az autópályáknak még közelsége is iszonytató. Igaz, hogy a kerékpáros könnyű szerrel hágja át a forgalomszabályozás csinált és felesleges törvénykönyvét, a KRESZ-t, ám vigyázzunk: lelkes rendőrök arrogáns viselkedésüket a kerékpárosokra is kiterjeszthetik, ámbár a kékkabátos veszély inkább nálunk nyugatabbra lappang az utak mentén. Egy ismerősömet, aki kényelmesen, átlag hatvanöt kilométeres sebességgel ereszkedett alá egy osztrák hegyi úton, bemerte egy helyi orvvadász, és mivel a sebességhatár – azon a szakaszon – ötvennél tetőzött, negyven euró bírság helyi megfizetésére kötelezte. És még ő járt jól! Ilyenkor ugyanis sehová sem vezet a hepciáskodás. Az akadémikus kerékpáros gépén ugyanis mindig lehet találni gyenge pontot. Nem működik a hátsó lámpa, a fékek nem elég fogósak, a sárhányó hiányzik, a gépen nincs figyelmeztető csengő. Vigyázzunk! Ez mind-mind negyven-negyven eurós tétel! Egy-egy ilyen hatósági fellépés összege akár százasokra rúghat. De ez a veszély sem fenyeget annyira, ha kijelölt utakon, vagy elhagyott, vidéki mellékutakon barangolunk.

Ám könnyen megeshet, hogy amit nyerünk a réven, elveszítjük a vámon. Néhány évvel ezelőtt hosszú hónapokon át Lea volt a név, mely a szívemet megdobogtatta. Erőtéljes, energikus nő volt Lea, talán ezért véltem – mint utóbb kiderült, szilárd alapok nélkül –, hogy tekerés tekintetében kitartó és megbízható lesz. Barna hajú, barna szemű leány volt, tömött és sötét szemöldökkel, épp ezért feltehetően erős szálak serkennek testén az intímabb helyeken. Ha magyarázott, gyönyörűen tartotta jobb kezét, és csuklója kicsit teltebb volt, mint arányos kézfejehez mérten az ember remélte volna. Mivel a vidéki élet iránt érzett áhítatot saját elmondása szerint az anyatejfel szívta magába, azt gondoltam, hogy egy vidéki utamra magammal viszem.

Eső utáni napsütésben szálltunk le a kisvasút elhagyott állomásán, és hamarosan már a párolgó zselici dombok közt hajtottuk gépeinket, langyos melegben, arcunkat néha érte csak egy-egy lágyabb, hűvös, illatos fuvallat, mintha épp csak valamely óriási virág kelyhében rejtőzködő isten óhajtáná jelenlétét ily módon tudatni velünk, és mentaillata volt a levegőnek. Éreztem, hogy a lélek, amiről ma már a felvilágosultabb szkeptikusok is elismerik, hogy ha *ilyen formában* nem létezik is, *azt a valamit* jobb híján mégis a leghelyesebb léleknek nevezni, egyre magasabban szárnyalt bennem, és hamarosan az ég felé röppent, kitört a fejemen keresztül és csapongva verdett fölöttem, tapsikolt, és mintha vékony selyemszálakon vonta volna a kerékpárt is fel magához, a magasba. Lea kipirult, ragyogott a tekintete és féllábszárig érő pezsmaszín nadrágocskájában úgy festett, mint valami amazon, akinek a szemébe villanyégőket csavartak. Mondtam is neki: Lea, olyan gyönyörű vagy, mint egy fényreklám. Hiába, az udvarlás művészetét is el kell sajátítani annak, aki tekerni akar. Én a magam részéről régtől fogva becsültem és tisztelettel tanulmányoztam az antik rétorokat, leginkább Senecát és Quintilianust, aki valóságos lexi-

konát alkotta meg a szépen szólás művészetének, épp ezért művelt emberfő számára megkerülhetetlen; de hadd tegyem sietve hozzá: saját sikerek és kudarcok – vagyis saját tapasztalat – híján annyira se mentem volna ezzel a merőben száraz és elméleti tudással, mint az az ember, aki téli tüzelőjét a Nyugati Végek Bevásárlóközpontban szándékozott beszerezni – hiába, ott sincs minden, hiába beszélünk szuperlatívuszokban a vásárlás e helyi paradicsomáról. Megvallom, akkor ismertem fel a megfelelő pillanatban kimondott és körültekintően megválasztott kifejezés hatalmát és kitüntetett szerepét a tekerés művészetében, amikor a Dobó utcai parkettázó esetén gondolkodtam. Az emberek ugyanis sokféle módon lehetnek rondák. Van, akinek a feje, pontosabban az arca ronda – mert torz, aránytalan és esetleg szőrös, mint egy rosszul retusált orángután. Van, akinek a teste ronda, lógnak a végtagjai és mozgása darabos, a lába nagy és csámpás, a nyaka rövid és tömpe. Van, akit egyszerűen üldöz a rondaság: nem lehet megmondani, miért, de: ronda, egyszerűen az a hivatása, hogy ronda legyen. Nos, Győri Dezső, a Dobó utcai parkettázó a három alaptípus ismertetőjegyeit magában egyesítette. A törzse zömök volt, de ferde; végtagjai természetesen hosszúak; a karja mégis mintha a földet seperte volna, hiába volt vékony és hosszú a lába is; csámpás volt, és időnként bicegett, de ez nem is tűnt volna fel, ha nem tartja járás közben kifacsarva a törzsét; nagy feje, elálló fülei és tagolatlan arcvonásai pedig egy fatuskóval alaposan elagyabugyált hegyi emberre emlékeztettek. Nem a legjobb alap, vélhetjük, ha az ember hódítani akar; és általában Don Juant sem ilyen külsővel ábrázolták. És, mit tesz isten, tudni kell parkettázókról, hogy négyszer vált el, és most boldog, ötödik házasságban él. Hét gyereket nevel, és minden gyerekének anyja töretlenül imádja – hol egyikhez, hol másikkhoz tér be ebédre, uzsonnára, éppen aszerint, hogy aktuális munkahelyéhez melyik esik közelebb. Tény ugyanis, hogy állandóan nyüzsög. Egyik munkát a másik után vállalja és végzi el, kerülethatarokat, sőt, Budapest közigazgatási határát sem tekintve szentnek, a Velencei tó mellett ugyanúgy padlóz, mint Debrecenben, és utazásait a legnagyobb örömmel szervezi meg. Lehet, hogy egyszerűen szeret utazni...? De ha fele igaz azoknak a történeteknek, amelyek személyével kapcsolatban a mértékadó, Aranyászok és Dreher emblémákkal fémjelzett helyeken keringenek, Dezső a bolygó kapitánya! Mert nem elég, hogy lételeme a mozgás; és köztudott, hogy az életükbe fásult feleségek, kismamák és hajadonok semmit sem óhajtának inkább, mint egy kis változatosságot; de hogy ezt Győri Dezsőben találják meg, ez hihetetlen! Mintha az ördög akarta volna kárpótolni szemenszedett külseje miatt, vadásznak rá a nők. Kisugárzása van? Még az sem! Esméletlenül tud szövegelni! A hatvanas vasszőgöt kibeszelné a deszkából, ha nincs a túlsó felén elkalapálva. Olyan közhelyes, szirupos, negédes és csöpögős mondatokat még senki szájából nem hallottam, mint az övéből. Mégis, pillanatok alatt kialakítja azt az intim, bizalmas tónust, amely a siker feltétele, és néhány perc alatt fonja karjait áldozatai köré, akik a legnagyobb boldogságban csivitelnek az idomtalan végtagok közt.

Ennyit a retorikáról, ám nem hallgathatom el, hogy mire az útkereszteződést elértük, emelkedett szavaim-

Szamódy Zsolt fotója

mal sikerült Leát egészen megpuhítanom, és amikor egy nagyobb tócsa mellett megálltunk, hosszasan tartottam a kezét, hogy a kerékpárról lesegítsem, és rendkívül mélyen egymás szemébe néztünk. Hosszan, sokáig. Innen megváltozott útviszonyok közt, nehéz terepen haladtunk tovább. A térképpel egyeztetve helyzetünket, úgy ítélt meg, hogy ha földúton rövidítjük le az utat, kényelmesen juthatunk el éjjeli szálláshelyünkhöz. Ám ha térképpel konzultálunk, soha ne feledjük el, hogy a térkép bizonyos tereptárgyakat – emelkedőt és völgyet, erdőt, szomjat oltó

forrást és patakot – ábrázol ugyan, más, a tekerés szempontjából szintén kiemelten fontos jelenséget viszont nem. Ilyen jelenség mindjárt: a sár. Kerékpárjaink hamarosan elakadtak, mert a kötött, ám agyagos, fölázott talaj a gumiabroncsra tapadt és a fékeknél föltorlódott, és mint valami eleven, öntörvényű sárgumó az előrehaladást csaknem lehetetlenné tette. Nem ábrázolja a szünyogokat, de a böglyök éhes és falánk csillagharcosait sem. Ezek úgy csapnak le a magasból, mint megannyi x-szárnnyú vadászpilóta, és fullánk-torpedóikkal mélyen hasítják fel a legár-

tatlanabb és legvédtelenebb bőrfelületet. Nehogy azt higgyük, hogy könnyű elbánni egy bögglyel! Még az amúgy is szerény kellemetlenséget okozó szúnyogot tenyerünk könnyed nehézkedésével szétmázolhatjuk, arcunkon és fehér, nyári ingünkön diadalmasan véres foltot hagyva, a bögöly – erősebb csapást követően is – megrázza magát, és újult erővel támad. Különösen, ha az izzadság végigcsorog a hátunkon, átnedvesíti az inget – ez bizony olaj a tűzre! Lépésről lépésre törtünk előre, inkább vonszolva, mintsem tolvaj a kerékpárokat. Úgy döntöttem, a gyerekmondókából meríték erőt: „Dömtör Ödön ökörpörköltöt főzött – mondogattam magamban. – Ökörpörkölt fölött ötször öt böggöly körözött. Ötöt köldökön döfött, ötöt földhöz dögönyözött, ökörpörkölt fölött föl-föl röhögött, höhöhő...” Miatán körülbelül negyvenszer elmondtam ezt a kis nyelvi remeket, és úgy találtam, a varázsmondóka mágikus ereje segít a helyzet kezelésében és átlendít a kétségbeesés peremén, gondoltam, megosztom Leával is átütő felfedezésemet. Ám már akkor láttam, a kelleténél nagyobb a baj. Próbáltam tehát színesen, hangom emelgetésével, hajlításával fokozni a szónoki hatást, és a záró szavakat – a höhöhöt, ami az egészben a legjobb poén – fejhangon visítottam el.

– Húzz a picsába, jó? – reagált igazán udvariatlanul Lea.

Engem letaglóz, ha egy nő káromkodik. Mondhatnám, hogy a férfiaságomba gázol. Depressziós leszek a női káromkodástól, mint egy búval baszott tűzok. Kimegy valami a fejből, ami a lelket az agyvelőben tartotta, és azután már, őszinte leszek, nagyon nehezen tér vissza. Ezt az állapotot nevezzük világfájdalomnak, vagyis műveltebb szóval spleennek. Ilyen állapotban, vagyis spleenben értük el a kulcsosházat – lerobbant kis épület volt a tisztás szélén, körülötte vadvirágok és gombák, egy szóval minden meglett volna, ami a hangolódáshoz kell, de én azonnal lefeküdtem és elaludtam. Lea egész éjjel énekelt, én pedig aludtam, rosszul és hánykolódva, többé nem találkoztunk.

Hogy az afféle kudarcokat elkerüljük, tegyünk szert minél átfogóbb terepismeretre, viszont ne tegyünk túl magunkat túlságosan hamar a felszerelés kérdéskörén. Ez ugyanis igénytelen jellemre és – ami még nagyobb baj – felelőtlen gondolkodásra vall. Példaképpen – nem sugallva, hogy mindez irányadó, mégis: talán elgondolkodásra készítek – felsorolom, én mit helyezek el a kerékpárostáskában, ha több napos tekerés van kilátásban.

Talán nem tűnik a legfontosabbnak, de mindig vigyünk magunkkal kombinált fogót. Egy alkalommal u-szöveget téptem ki vele emberi végtagból. Azok a csirkefogó kölykök ugyanis verebekre csúzliztak a Dunaparton, és az egyik eltévedt lövedék az olimpiai esélyes Radó Orsolya combjába állt bele, közel a csípőhajlathoz. Legalább ennyire fontos a zsebkés, mely szintén életet menthet. Szalonnát, kolbászt nem harapunk csócsálva, mint az állat, hanem zsebkésünkkel izléses hasábokra, illetve karikákra szeljük fel. Jegyezzük meg, hogy bár tekerés közben nagy a kísértés, hogy a vadon hívó szavát követve állatok legyünk, emberi mivoltunk végül is akadályozni fog abban, hogy a vágynak teljes mértékben átadjuk magunkat. Ilyenkor jó, ha van nálunk zsebkés és fogvájó. Én papírszalvétát magammal kerékpárútra

nem viszek, de van nálam kétrétegű, első osztályú toalettpapír. Meghökkenítő? Magára adó kerékpáros gondol a higiéniaira, de nem lehet sznob. Fogkefe, neszesszer? Naná. Cipőtisztító készlet? Felesleges. Amikor ilyen igények jutnak eszünkbe, inkább felejtsünk. A kerékpártúra fontos szereplője a sátor és a vízálló felszerelés, és egy jó hálósák, hogy a hideget és korai fagyhalált kiküszöböljük. Amire külön ki kell térnünk: az a bogrács. Az öblös főzőedény a tábori kellékek elidegeníthetetlen tartozéka, ez vitán felül áll, ahogy praktikussága is. Ebben főzünk, ebben melegítünk vizet a mosdáshoz, s ha teaforralónk nincs, teákat, kávékat is ebben állítjuk elő. Rögzítése azonban különös gondot igényel, mivel félgömb alakú, és gyakorlatilag minden kötözésből kicsúszik a rázkódás miatt; külső, kormos felülete pedig minden lehetséges ruhaneműt bemocskol. Véletlenül se tegyük pőrén, lefordítva a kerékpáros táskák tetejére. Kezdő koromban magam is így cselekedtem, amíg az első komolyabb zápor el nem kapott. Arra lettem figyelmes, hogy kerékpárom hátsó kerekén kormos, fekete lé csordogál, befolyik kerékpárostáskámba, eláztatja ruházatomat és az ételkészítésre keszt. Mint megtapasztaltam, a korom textíliából rendkívül nehezen távolítható el! A megoldás tehát a következő. Ne töltsünk feleslegesen időt a bogrács külső felületének lecsutakolásával – bár folyami homok segítségével ez is elvégezhető, ez a legjobb súrolószer –, hanem az egészet helyezzük hibátlan (nem lyukas) nejlonba, majd labdahálóba! Így nem fenyeget fekete csorgás, és a háló könnyedén rögzíthető. A vérbeli természetjáró ilyen praktikus megoldásokról, valamint tűzrakó tudományáról ismerszik föl. Az, akinek háromszor-négyszer kell alágyújtani a gúla rakott fahasábnak, méltán vívja ki a tapasztaltabb táborozók megvetését. Eszemben sincs senkit kioktatni, de: ne legyünk annyira bénák, hogy nem teszünk gyufanagyságúra tört, száraz és vékony gallyacskákat, mégpedig kellő mennyiségben, a vastagabb ágak alá! Ha gyújtósunk megfelelő, a nedves fát is lángra lobbantathatjuk, és nincs szükség újságpapírral való szerencsétlenkedésre. Egy nagybátyám kellő eredményeket ért el fenyőkéreggel, vizes erdőben; de olyat is hallottam – ez most ellenpélda –, aki ronggyal gyújtott alá, és a tűzrakó hely környékét néhány kilométeres körzetben füsttengerré változtatta. Dezső, a költő pedig több alkalommal kísérletezett száraz tornacipővel.

Az, hogy én mit viszek magammal, talán nem is igazán mérvadó. Erre akkor jöttem rá, amikor néhány munkatársammal kerekettünk Esztergom felé a Duna mentén, szúnyogviharban. Ők, hogy kedélyállapotukat némiképp javítsák, a híres Határ-csárda irányába tettek kitérőt, én viszont a táborban maradtam – főzni, mert a házi kosztot mindennél jobban becsülöm. A bográcsgulyás elkészítésében pedig egyenesen maximalista vagyok. Ám, mivel a kelleténél tovább maradtak, kényelembe helyeztem magam, és tisztálkodás után (némi Duna-vízet kentem magamra, hogy a testszagomat elnyomja a Duna-víz jellegzetes kipárolgása) kékcsíkos pizsamámat öltöttem fel, mert azt kellőképp melegnek és testhezállónak találtam. Gondoltam, kihasználom a helyzetet, amíg csapattársaim visszatérnek, és elvégzem szokásos légzőgyakorlataimat. Ez ugyanis méltatlan élcéldés céltáblájává tett, hiszen az emberek nem sokat adnak az egészségre – idősebb

korokban ezt bizony bánni fogják. A Duna felé fordultam tehát, hogy a víztükör idegnyugtató, tágas látványa befolyásolja szemléletemet, lassan és mélyeket kezdtem lélegezni, éreztem, hogy a friss, folyamszagú lég alágördül tüdőmben és meghempergeti a hörgők mélyén lapuló állott levegőt – vagyis éppen összhangban kezdtem lenni a természettel, amikor gyanús neszezésre lettem figyelmes. Gyakorlat közben tettem egy félfordulatot, és egészen közel, néhány méternyire, mint egy kimerevített csoportképet, megpillantottam kollégáimat.

A látvány leírhatatlan volt. Kimeredt szemmel, egymásba kapaszkodva álltak, mintha földönkívüli jelenséggel volna dolguk, készen arra, hogy bármelyik pillanatban menekülőre vegyék a figurát. Amint találkozott a tekintetünk, felriadtak dermedt állapotukból, és lassan hátrálni kezdtek, némán, szemüket le nem véve rólam, és hamarosan elnyelte őket a Duna-menti bozót... És megint én voltam a bolygó kapitánya, mert attól fogva legkülönösebb szokásaimról is az áhítat hangján, némi megrendüléssel beszéltek!

A társaság visszatéréseivel egyébként mindig gond van. Vagy nem jönnek, mert leragadtak egy vasúti étteremben vagy csülökcsárdában, vagy, ha jönnek, rosszkor – amikor épp édes kettesben vagyunk, de az aktust még nem fejeztük be. Ennél pedig csak egy lehet rosszabb: a sátorbontás esőben. A vizes sátorponyva ugyanis kisebb szélben is testünkhöz tapad – akárhogy ügyeskedünk, biztos, hogy a legváratlanabb pillanatban fordul meg a szél, és máris velőig ázva, lucskosan ugrálunk a sátorkötelekbe gabalyodva, mint egy lefóliázott denevér. Röhejes, de ez nem elég: a vizes sátorlap rendkívül kellemetlen tapintású, és kedélyromboló hatása van.

Bakik kerékpárral? Megezik. Tartsuk be itt is az arany szabályt: soha ne ismerkedjünk felelőtlenül, de azért a véletlennek is adjuk meg a neki járó esélyt. Kerékpárunkat ne támasszuk látatlanban idegen női kerékpár mellé, amikor söröző teraszához érünk. Egész biztos, hogy a járgány azé a molett háziasszonyé, aki egész este arról fog beszélni, hogyan teszi el a szilvakompótot. De ez még belefér abba, amit egészséges kockázatnak tekinthetünk. Tény, hogy vannak hazardőrök, akiknek szenvedélye a játék; s még ha magunk nem vagyunk is ilyenek, hozzáállásukat kellőképpen nem tudjuk elítélni. Hiszen végül is a játék maga sors, ahogy Dezső költő mondta, és ha más nem, legalább a sorsot vegyük egészen komolyan! Valamire való társaság egyébként mindig hajlik a játékra. Hosszabb tekerés után, elnehezedett végtagokkal estünk be egyszer Mahlik Péter szüleinek sajkódi házába – Péter állította, hogy szülőveszély nem áll fenn, nyugodtan relaxálhatunk a legszebb balatoni strandon – és talán, mert bujkált bennünk valami megfoghatatlan, gyerekes érzés, bújócskázni támadt kedvünk. Lehet, hogy hülyeség: de miért éppen hülyeség ne? Emlékszem, épp én voltam a hunyó, kiszámoltam a rám mért hatvanat, már-már kimondtam, hogy „aki bújt, bújt, aki nem, nem, megyek”. Csakhogy rám jött a székelési kényszer. Gondoltam, barátaim nyugodtan lappanghatnak rejtkehelyükön, amíg én elvégzem a dolgom – annál is inkább, mert előzőleg a vécéajtót, a konyhaasztalt megtoldandó, helyéről leakasztottuk. Még viccesnek is találtam a helyzetet. A többiek

a rejtkehelyen kucorognak, én addig a vécén kucorodom. Siettem tettem megvalósulása felé. Lecsücsültem, és máris éreztem, hogy az idegen anyag viharos gyorsasággal hagyja el a testem, beleim erőlködnek, majd ellazulnak, elfog az a bizonyos könnyebbség, elégedettség. Ekkor nyílt a bejárati ajtó.

A Mahlik szülők teljesen váratlanul érkeztek haza. Nyaralniuk kellett volna még, de már nem nyaraltak. Igyekeztem befejezni a művem – de nem vagyok fakír, és nem tudom szabályozni vegetatív működésemet. Az előszoba irányából apró sikkantásokat, gyanús zörejeket hallottam, és megütötte fületem az a mondat: Hát maga kicsoda? Éreztem, gond lesz, de örültem, hogy időt nyerek, és mind közelebb került a megváltást jelentő kibontakozás...

Mint utóbb megtudtam, a szülők először Dalik Ákost és barátinjét fedezték fel a gardróbban, a kabátok között, meglehetősen intim állapotban (örültek, hogy végre együtt lehetnek egy kicsit, és egyáltalán nem hiányolták a hunyót.) Mahlik papa elnézést kért, és rájuk csukta az ajtót, de Mahlik mama nem hagyta annyiban – ekkor hangzott el az a mondat, amelynek bántó élessége még az én fületem is megütötte. A társaság tagjai az asztal alól, a szekrényekből kerültek elő – nem tudsz olyan helyet kitalálni, ahol ne lett volna egy-egy összezsugorodott, lappangó múmia. Nem lehet valami kellemes, ha jobban belegondolok, ha minden tárgy belsejében lappangó idegenekre kell számítanod a saját lakásodban, de hát bárkivel megeshet. A legnagyobb gond – utólag így értékelem – az volt, hogy egyedül Mahlik Peti nem került elő. Nagy nehezen meggyőzték a szülőket, hogy Peti hívott meg minket a nyaralóba, és amibe váratlanul csöppentek, baráti bújócská csupán – *de akkor hol van ő?* Mindez persze viharos gyorsasággal, jóformán időn kívül, valahol a fénysebességben játszódott le; ez az oka annak is, hogy még váratott magára az én lelepleződésem. Tény az is – szerencsétlen konstelláció –, hogy talán túl sokat vacakoltam a papírral. De mit csináljunk? Alapos vagyok. Amikor lépteket hallottam, késő lett volna felállni, és a Mahlik szülők az ülőkén kuporogva találtak meg. Ha megrökönyödött szülőket még láttál, a Mahlik szülők azok voltak. Pedig nem nézek ki olyan rosszul, és akkoriban tömör favágószakállat és erőteljes bajszot viseltem, amely megjelenésemet markánsan férfiasá tette. Igaz, egy pillanatig magam sem tudtam, mit tegyek. De a lélekjelenlét nem hagyott el – a lélekjelenlét, mely a profit megkülönbözteti az amatőröktől – és gondoltam, itt már nincs mit veszíteni, így kezet nyújtottam és bemutatkoztam. Nem álltam föl, ez tény, de talán még mindig így vétettem kevésbé az udvariasság alapelvei ellen. Mahlik papa rezzenéstelen arccal viszonzta gesztusomat, és miután Mahlik mama újabb, apró sikkantás kíséretében kiszaladt, ő is bemutatkozott, majd elfordult – talán, hogy tapintatosan időt hagyjon arra, hogy rendbe szedjem az öltözékem – majd a nagyszobába, a bárszekrényhez sietett, óvatosan kinyitotta, nem lappang-e ott is valami elvetemült kerékpározó, de a bárszekrény tiszta volt, így Mahlik papa gyorsan dupla konyakot töltött és egy mozdulattal felhajtotta; csak ezután nézett körül, és tette fel vesztőlő hangon a kérdést: Hol van a fiam?!